

RAPORT Z WIZYTACJI **(ocena programowa)**

dokonanej w dniach 2 - 3 marca 2014 r. na kierunku „filologia” prowadzonym na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Dyplomacji Wyższej Szkoły Studiów Międzynarodowych w Łodzi

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: dr hab. Katarzyna Karpińska-Szaj – członek PKA

członkowie:

- dr hab. Bożena Rozwadowska – ekspert PKA,
- dr hab. Marek Cieszkowski – ekspert PKA,
- mgr Edyta Lasota-Beżek – ekspert PKA
- Radosław Serafin – ekspert PKA, przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Należy wskazać przesłanki wizytacji (własna inicjatywa PKA, wniosek ministra, wniosek uczelni) oraz czy jest to pierwsza czy kolejna wizytacja (w tym przypadku informacje, w którym roku została przeprowadzona i jakie były jej wyniki przedstawić w **Załączniku nr 3**)

Przesłanką przeprowadzenia wizytacji na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Dyplomacji Wyższej Szkoły Studiów Międzynarodowych w Łodzi na kierunku *filologia* jest własna inicjatywa Polskiej Komisji Akredytacyjnej, a wynika ona z poprzedniej oceny przeprowadzonej w 2008 r. Uczelnia otrzymała ocenę pozytywną dla studiów pierwszego stopnia z terminem przeprowadzenia następnej oceny w roku akademickim 2013/2014. Ocena ta jest przeprowadzana po raz kolejny.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, przeprowadzonej hospitacji zajęć, analizy prac dyplomowych, spotkań z nauczycielami akademickimi i studentami ocenianego kierunku studiów oraz przedstawionej bazy dydaktycznej, w której prowadzone są zajęcia dydaktyczne.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę¹.

¹ Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w Statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

- 1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki.

Wyższa Szkoła Stosunków Międzynarodowych w Łodzi (WSSM) została utworzona w lipcu 1997 roku jako niepubliczna uczelnia akademicka. Uczelnia po 15 latach swojej działalności opracowała i realizuje „Strategię rozwoju Wyższej Szkoły Studiów Międzynarodowych w Łodzi na lata 2012-2020”, która została przyjęta przez Senat WSSM 27.01.2012 roku. Jej nadrzędnym celem jest, jak podkreślono w dokumencie, działalność dydaktyczna oraz naukowo-badawcza dla potrzeb społeczeństwa obywatelskiego, instytucji demokratycznych oraz gospodarki wolnorynkowej w synergii z uniwersalnymi zasadami postępowania społecznego i europejską tradycją uniwersytecką. Uczelnia czuje się współodpowiedzialną za integrację społeczeństw Europy, traktując swoją działalność w kategoriach służby publicznej. Raport Uczelnianej Komisji Doskonalenia Jakości kształcenia z 21.10.2013 roku potwierdził słuszność wytyczonych celów.

Opracowana i wdrożona koncepcja kształcenia na studiach I i II stopnia na kierunku *filologia* wiąże się bezpośrednio z misją Uczelni i jej strategią kształcenia młodych, wysoko wykwalifikowanych kadr, głównie na potrzeby lokalnego i regionalnego rynku pracy. Kierunek *filologia* wpisuje się w sposób naturalny w strategię rozwoju dzięki propagowaniu języków obcych i wiedzy o krajach jako ważnego elementu komunikacji interkulturowej oraz stosunków międzynarodowych. Oferowane obecnie specjalności (*filologia angielska, filologia germańska, filologia hiszpańska, filologia japońska i filologia włoska*) opierają się na takiej koncepcji studiów filologicznych, która stwarza odpowiednią przestrzeń dla różnorodności i innowacyjności oraz umożliwia w miarę swobodne kształtowanie nowych (m.in. *filologia japońska*) i planowanych specjalności (m.in. *sinologia*) w ścisłym powiązaniu z zasobami kadrowymi i lokalowymi Uczelni oraz zapotrzebowaniem ciągle zmieniającego się rynku pracy (obecnie - brak kandydatów na *filologię germańską*).

W strategii Jednostki określono oczekiwania rozwojowe dotyczące zarówno dydaktyki (oferta dydaktyczna dająca absolwentowi przewagę na rynku pracy) oraz działań naukowych (wybór priorytetowych kierunków badań, zapewnienie wysokiej jakości pracy naukowej), a także efektywnego zarządzania Szkołą i utrzymywania dyscypliny finansowej. Zgodnie z celami strategicznymi odnośnie kształcenia studentów, Jednostka oferuje zajęcia dydaktyczne łączące teorię z praktyką, przy położeniu nacisku na rozwijanie umiejętności praktycznych w zakresie tłumaczeń oraz metodyki nauczania. W strategii rozwoju jednostki zakłada się także zwiększenie liczby studentów zagranicznych (głównie z Ukrainy).

Cechą wyróżniającą kierunek jest wprowadzenie do programu nauczania zajęć z zakresu tłumaczeń na filologii angielskiej: lokalizacja stron internetowych – zastosowanie komputerowe w przekładzie, które odpowiada potrzebom pracodawców zatrudniających tłumaczy o przygotowaniu językowym oraz informatycznym.

- 2) Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.

Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na kierunku *filologia*. Jednostka konsultuje program kształcenia głównie z przedstawicielami ośrodków akademickich w Polsce, nauczycielami akademickimi oraz absolwentami kierunku. Jednostka diagnozuje także potrzeby makroregionu łódzkiego w

zakresie kształcenia na kierunkach językoznawczych zapraszając do konsultacji i prac Rady Programowej przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego (przedstawiono protokół z posiedzenia rady z dn. 22. maja 2013 roku). W dokumentacji Uczelni znajdują się także: *Regulamin współpracy z interesariuszami WSSM* oraz dokumentacja udziału interesariuszy w spotkaniach tematycznych ze studentami *filologii*, które od października 2013 roku odbywają się co miesiąc w siedzibie Uczelni.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) *Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii Jednostki.*
- 2) *Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na kierunku filologia.*

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie.

- 1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania formułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunek się wywodzi; opis efektów jest publikowany.

Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów zostały zatwierdzone w drodze Uchwały Senatu WSSM w Łodzi z dnia 27. 01. 2012 roku w sprawie zatwierdzenia efektów kształcenia dla kierunków studiów pierwszego i drugiego stopnia. Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia są zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji oraz zakładaną koncepcją rozwoju ocenianego kierunku i kwalifikacjami zatrudnionej kadry naukowo-dydaktycznej. W roku akademickim 2012/2013 na *filologii* na studiach I i II stopnia zaproponowano profil ogólnoakademicki, formułując tym samym wszystkie wymagania w odniesieniu do obszaru nauk humanistycznych (wspominanie o obszarze nauk społecznych m.in. w raporcie samooceny na s. 1 oraz 2 czy tabeli w programie kształcenia na specjalności *filologia angielska* na studiach pierwszego stopnia jest ewidentną pomyłką, gdyż – jak wynika z dokumentacji – oferowane studia mają charakter jednoobszarowy); poza tym wymagania te uwzględniają wszystkie wymogi dotyczące kształcenia nauczycieli zawarte w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 17 stycznia 2012 r. Dz. U. 2012 Nr 25 poz. 131.

Matryce efektów kształcenia zostały opracowane zgodnie z wzorcowymi efektami kształcenia dla każdej specjalności oddzielnie i uwzględniają: a) efekty kształcenia na kierunku; b) opis kierunkowych efektów kształcenia oraz c) odniesienie efektów kształcenia do obszaru wiedzy (nauk humanistycznych). Katalog przedmiotów na wszystkich specjalnościach obejmuje: moduły obowiązkowe, moduły opcjonalne (do wyboru) i przedmioty ogólnoakademickie oraz praktyki. Stosowane nazewnictwo nawiązuje w kilku przypadkach do obowiązujących na pozostałych rocznikach ministerialnych standardów

kształcenia, a nazwy oferowanych modułów i przedmiotów w ramach modułu – do nomenklatury osadzonej w tradycji polskiej filologii. Przyjęty system umożliwia sprawdzenie osiągnięcia efektów kierunkowych i przedmiotowych przy realizacji celów i szczegółowych efektów kształcenia, które zostały przypisane poszczególnym modułom (1. moduł – praktyczna nauka języka obcego, 2. moduł – wiedza o języku i komunikacji, 3. moduł – wiedza o literaturze i kulturze, 4. moduł – wiedza o akwizycji i nauce języków oraz trzy moduły opcjonalne) czy grupie przedmiotów (5. moduł – przedmioty ogólnoakademickie) oraz praktykom zawodowym.

Na podstawie analizy aktualnie stosowanych opisów dostarczonych do wglądu w trakcie wizytacji można stwierdzić, że są one zgodne z celami i efektami kształcenia, odpowiadają one sylwetce absolwenta. W większości osiąganie zakładanych efektów jest możliwe, a zajęcia nastawione są na praktyczne opanowanie umiejętności językowych i rozwijanie wiedzy i sprawności komunikacyjnych. Stawiane przez standardy nauczania wymogi w zakresie celów kształcenia zakładają spełnienie wszystkich przewidzianych celów, a jednocześnie cele są zgodne z misją Uczelni i Wydziału - kształcenia filologicznego w połączeniu z praktyką. Określone cele kształcenia, zarówno w zakresie przekazywanej wiedzy, jak i przygotowania do pracy zawodowej mogą być realizowane przy przyjętym przez Jednostkę podziale treści kształcenia, zestawie wykładanych przedmiotów, podziale na przedmioty podstawowe, kierunkowe i opcjonalne oraz systemie praktyk studenckich itd. Dobór przedmiotów jest spójny i pokrywa również wymagania standardów, oferując opisane tam efekty kształcenia. Należy także stwierdzić, że wdrożono procedury dostosowawcze do wymogów KRK: obowiązujące sylabusy są w większości spójne, treści modułów przekładają się na efekty kształcenia. W toku kształcenia studenci uzyskują: wiedzę i umiejętności z zakresu językoznawstwa, literaturoznawstwa, znajomości kultur obszaru języka danej specjalności; w ramach wybranej specjalizacji (głównie tłumaczeniowej i dydaktycznej) umiejętności praktyczne oraz wymagane kompetencje społeczne.

Przedmioty praktyczne związane z przygotowaniem zawodowym wykorzystują doświadczenia pracodawców (urzędy administracji, szkoły, redakcje, firmy biznesowe). Cele i efekty kształcenia praktyk zawodowych są dobrze zaprojektowane.

Szczegółowy opis efektów kształcenia jest dostępny w Dziekanacie Filologii WSSM w wersji papierowej, na razie nie został opublikowany w wersji elektronicznej na stronie internetowej Uczelni.

- 2) Efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne.

Efekty kształcenia zostały sformułowane w zrozumiały sposób i pozwalają na stworzenie systemu ich weryfikacji. System, nawiązując w warstwie strukturalnej do obszarowych efektów kształcenia, obejmuje wszystkie trzy kategorie, tj. wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne. Sporządzono także matrycę efektów kształcenia.

W czasie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci potwierdzili, że podczas pierwszych zajęć większość nauczycieli akademickich podaje do wiadomości program przedmiotu, wykaz literatury, a także prezentują warunki oraz formę zaliczenia, co jest realizacją obowiązku przewidzianego w § 5 *Regulaminu Studiów Wyższej Szkoły Studiów*

Międzynarodowych w Łodzi. Przedstawiane treści kształcenia oraz warunki zaliczania przedmiotów są dla nich zrozumiałe i nie budzą ich wątpliwości.

- 3) Jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.

Na *filologii* został wypracowany i wdrożony przejrzysty system oceny efektów kształcenia, który umożliwia systematyczną weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągnięcia efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia (weryfikacja etapowa i końcowa).

Do podstawowych metod weryfikacji osiąganych efektów kształcenia należą: egzaminy (pisemne i ustne), testy, dyktanda oraz prace o charakterze projektów. Szczegółowy sposób weryfikacji efektów kształcenia, które realizowane są w ramach poszczególnych modułów czy przedmiotów, zawarty jest w sylabusach, w których obok danych o przedmiocie zawarte są kolejno: wymagania wstępne (dotyczy studiów drugiego stopnia), (przedmiotowe) efekty kształcenia, treści kształcenia, metody kontroli efektów kształcenia, nakład pracy studenta oraz literatura (podstawowa i uzupełniająca). Sylabusy zostały sporządzone według jednego wzorca, różny jest stopień ich szczegółowości, niektóre wymagają uzupełnień (m.in. w części dotyczącej nakładu pracy studenta i obowiązującej literatury), część z nich przygotowana została w języku polskim i języku specjalności (treści kształcenia); wszystkie z nich powinny zostać poddane weryfikacji, a następnie przedłożone do akceptacji Komisji Doskonalenia Jakości Kształcenia.

W Uczelni stosuje się zgodnie z *Regulaminem studiów* (§ 8, pkt. 1-2) tradycyjną skalę ocen: bardzo dobry (5,0), dobry plus (4,5), dobry (4,0), dostateczny plus (3,5), dostateczny (3,0) i niedostateczny (2,0); możliwa jest również (dla podkreślenia szczególnie dobrego przygotowania studenta) ocena słowna „celujący”. W opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym system oceny efektów kształcenia jest odpowiedni i wystarczająco zrozumiały.

Jednym z efektów oceny etapowej efektów kształcenia jest odsiew studentów, który w WSSM jest stosunkowo wysoki. W roku akademickim 2012/2013 na *filologii* skreślono łącznie 116 osób (filologia angielska – 41 osób; filologia germańska – 5 osób, filologia hiszpańska – 20 osób; filologia japońska – 30 osób, filologia włoska – 41 osób). Główną przyczyną odsiewu, zwłaszcza na pierwszym roku studiów, jest niski poziom językowy, następnie kłopoty ze sprostaniem stawianym wymaganiom (niektórzy studenci traktują studia filologiczne jak kurs językowy) oraz sytuacja materialna studentów.

Całościowa analiza prac etapowych na wszystkich specjalnościach wykazała, że system etapowej weryfikacji efektów kształcenia funkcjonuje właściwie (por. załącznik nr 4). Brak jest – jak na razie – spójnego systemu archiwizowania egzaminacyjnych prac pisemnych i dokumentowania efektów kształcenia. System oceniania prac etapowych jest znany wszystkim studentom, nie został jednak dotychczas zamieszczony na stronie internetowej Uczelni.

Efekty kształcenia podlegają weryfikacji także w ramach praktyk zawodowych. Praktyki na kierunku *filologia* stanowią integralną część programu kształcenia i obejmują studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych wszystkich specjalności. Studentów obowiązuje *Regulamin praktyk pedagogicznych ciągłych* (opracowany zgodnie z rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 17 stycznia 2012 roku Dz. U. 2012 Nr 25 poz. 131) oraz *Regulamin praktyk WSSM* (niepedagogicznych). Głównym celem praktyk

jest przygotowanie absolwenta do pracy w szkole (podstawowej, w klasach 4-6) oraz weryfikacja wiedzy teoretycznej zdobytej w trakcie zajęć na Uczelni. W każdym z obowiązujących regulaminów zostały szczegółowo opisane cele, efekty kształcenia i sposób oceniania praktyki zawodowej. W WSSM organizację praktyk koordynuje Biuro Karier i Praktyk Studenckich. Uczelnia podpisała dotychczas kilkanaście umów z instytucjami z miasta i regionu, w których studenci mogą odbywać praktyki zawodowe. Nadzór nad studentami sprawują opiekunowie z ramienia uczelni, jak i instytucji przyjmującej. Za każdym razem podpisywana jest umowa między dwiema stronami, która zawiera informacje dotyczące programu i terminu odbywania praktyk. Podstawą zaliczenia jest złożenie wymaganej dokumentacji (dziennik praktyk, opinia opiekuna). Praktyki zalicza Prodziekan Wydziału na podstawie dostarczonej dokumentacji. System praktyk zawodowych funkcjonuje bez zarzutu, właściwie prowadzona jest także cała dokumentacja.

Jednym z najistotniejszych etapów weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia jest proces dyplomowania – rozpoczynający się wraz z wyborem seminarium dyplomowego, a kończący się w dniu egzaminu dyplomowego. Wybór seminarium oraz ustalenie ostatecznego tematu pracy dyplomowej poprzedzone jest uczestnictwem w zajęciach proseminaryjnych. Seminaria dyplomowe odbywają się raz w tygodniu na studiach stacjonarnych i raz na dwa tygodnie na studiach niestacjonarnych. Promotorami prac są głównie samodzielni pracownicy naukowcy, ale również doświadczeni adiunkci ze stopniem naukowym doktora, prowadzący seminaria po uzyskaniu wcześniejszej zgody Senatu. Promotorzy uwzględniają w miarę możliwości indywidualne zainteresowania studentów i dbają o to, aby ich prace dyplomowe miały praktyczny charakter. Zakresy tematyczne prac dyplomowych zatwierdza Senat. Zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego zostały starannie opisane w *Regulaminie studiów* (§ 21-34), Uchwale Senatu WSSM w Łodzi z dnia 22.06.2012 roku w sprawie procesu dyplomowania oraz zarządzeniu nr 1/2013/2014 Rektora WSSM w Łodzi z dnia 03.10.2013 roku, które dotyczy studentów kończących studia w roku akademickim 2013/2014. W wymienionych dokumentach zawarte są m.in. wymogi edytorskie pracy dyplomowej, skład komisji egzaminacyjnej oraz zakres jej obowiązków, zasady egzaminu dyplomowego, jak również algorytm ustalania ostatecznego wyniku ukończenia studiów. Praca dyplomowa podlega ocenie przez opiekuna pracy i recenzenta. Jej integralną część stanowi oświadczenie o nienaruszeniu praw autorskich i pokrewnych oraz ewentualnych skutkach podania nieprawdziwych danych. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powołaną przez Rektora. Ocena za egzamin dyplomowy wyznaczana jest w oparciu o średnią arytmetyczną ocen uzyskanych za pytania egzaminacyjne.

Analiza dokumentacji, dotyczącej organizowania seminariów licencjackich/magisterskich i ich obsady, tematyki prac, sporządzania recenzji i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, wykazała, że prace dyplomowe (licencjackie i magisterskie) prowadzone są w większości w odpowiedni sposób, dobór tematyki związany jest z daną specjalnością, właściwy jest (z nielicznymi wyjątkami) sposób oceniania i archiwizowania prac. Zespół oceniający zapoznał się również z losowo wybranymi pracami dyplomowymi, licencjackimi i magisterskimi, obronionymi na ocenianym kierunku na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Prace te przedstawiały różny poziom merytoryczny i metodologiczny, były zgodne z kierunkiem studiów i specjalnością, zwykle poprawne pod względem stylistycznym i redakcyjnym, oparte na właściwie dobranej bibliografii przedmiotu. 9 na 17 przedstawionych prac uzyskały - zdaniem ekspertów PKA - zwyżoną ocenę, w pracach zdarzało się, że brakowało wyводу autora, skupiono się tylko na części opisowej i jej ilustracji przykładami (zob. załącznik nr 4).

Wymagania stawiane studentom w procesie dyplomowania są wystandaryzowane. Zasady dyplomowania są dostępne w wersji papierowej w Dziekanacie Filologii; zostały także zamieszczone na stronie <http://www.wssm.edu.pl/obrony.php> Uczelni.

- 4) Jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

Uczelnia monitoruje kariery absolwentów *filologii* na rynku pracy poprzez Biuro Karier, na razie jedynie w bardzo ograniczonym zakresie. Jak wynika z rozmowy z pracownikiem Biura Karier i Praktyk Akademickich, absolwenci podczas odbioru dyplomu ukończenia studiów składają formularz z informacją o zatrudnieniu. W większości przypadków Uczelnia pozyskuje informacje na temat losów zawodowych w sposób nieformalny i nieskoordynowany (na podstawie szczątkowych informacji, często osobistych kontaktów z samymi absolwentami). Dotychczas zebrane na ten temat informacje nie zostały przetworzone. Zespół Oceniający rekomenduje opracowanie systemu oraz narzędzi, które pozwolą na systemowe wykorzystanie tych danych.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia są zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji oraz zakładaną koncepcją rozwoju ocenianego kierunku i kwalifikacjami zatrudnionej kadry naukowo-dydaktycznej. Oferowane studia mają charakter jednoobszarowy, przypisanie niektórych efektów kształcenia do obszaru nauk społecznych jest błędem.
- 2) Efekty kształcenia zostały sformułowane w zrozumiałym sposobie i są sprawdzalne.
- 3) Na filologii został wypracowany i wdrożony przejrzysty system oceny efektów kształcenia, który umożliwia systematyczną weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągnięcia efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia. Niektóre sylabusy wymagają uzupełnień. Zespół oceniający zaleca większe ujednoczenie standardów oceny prac dyplomowych.
- 4) Uczelnia monitoruje kariery absolwentów *filologii* na rynku pracy w ograniczonym zakresie. Wskazane jest opracowanie systemu oraz narzędzi, które pozwolą na systemowe wykorzystanie danych o losach absolwentów w działaniach projakościowych.

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

- 1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta.

Studia pierwszego stopnia na kierunku *filologia* trwają 3 lata (tj. 6 semestrów) i obejmują na studiach stacjonarnych łącznie 2055 godzin zajęć dydaktycznych (*filologia angielska/filologia japońska*), a na studiach niestacjonarnych 1565 godzin (*filologia germańska*), 1446 godzin (*filologia angielska*), 1320 godzin (*filologia japońska*), 1235 godzin (*filologia hiszpańska*) oraz 1230 godzin (*filologia włoska*). Studia drugiego stopnia prowadzone są tylko w trybie

niestacjonarnym i obejmują łącznie 804 godziny (*filologia angielska*), 696 godzin (*filologia japońska*) oraz 556 godzin (*filologia włoska*) zajęć dydaktycznych. Program kształcenia, który został opracowany i wdrożony w oparciu o Krajowe Ramy Kwalifikacji w większości umożliwia osiągnięcie każdego z deklarowanych celów i efektów kształcenia oraz ukształtowanie stosowniej struktury kwalifikacji absolwenta, sformułowanej ogólnie dla absolwenta *filologii* oraz szczegółowo dla absolwenta danej specjalności. Na podstawie szczegółowej analizy zgromadzonej dokumentacji procesu kształcenia, rozmów prowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału Studiów Międzynarodowych i Dyplomacji, studentami oraz reprezentantami samorządu studenckiego można także stwierdzić, że możliwości osiągnięcia kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia oraz efektów kształcenia przypisanych praktykom zawodowym są znaczne. Program praktyk, ich wymiar, forma, czas realizacji oraz dobór miejsca jest wkomponowany w program kształcenia i stanowi jego integralną część; wynika to bezpośrednio ze specyfiki danej specjalności oraz sekwencji modułów opcjonalnych. Program praktyk umożliwia studentom – niezależnie o charakteru praktyki – zdobycie przede wszystkim umiejętności praktycznych. Nadzór nad praktykami ze strony Uczelni jest właściwy, a zgromadzona dokumentacja, która przedłożona została do wglądu członkom zespołu wizytującego, prowadzona jest starannie, z zachowaniem wszystkich obowiązujących przepisów.

Pewną wątpliwość członków Zespołu oceniającego wzbudziła zbyt duża liczba efektów kształcenia, które przypisane zostały do obszaru wiedzy, a odnoszą się do zajęć z praktycznej nauki języka obcego. Zajęcia z języka obcego pozwalają – jak wiadomo – przede wszystkim na kształtowanie umiejętności językowych (na poziomie C1 na studiach I stopnia i poziomie C2 na studiach II stopnia), a przekazywanie wiedzy specjalistycznej nie odbywa się tu w bezpośredni (służą temu zajęcia specjalizacyjne, a także zajęcia w ramach modułów kierunkowych), lecz jedynie pośredni sposób. W związku z tym odnosi się wrażenie pewnego „nedefektowania” programu kształcenia, co może powodować trudności przy sprawdzaniu, weryfikowaniu i mierzalności niektórych efektów kształcenia. Ten fakt potęguje praktyka przypisywania efektów kształcenia w obszarze kompetencji społecznych do form zajęć bądź przedmiotów, które na kształtowanie takich kompetencji nie pozwalają (np. wykłady), albo pozwalają jedynie w minimalnym stopniu (np. zajęcia z łaciny). W tej sytuacji należałoby zredukować liczbę efektów kształcenia, zastanowić się nad ich ilościowym i jakościowym rozłożeniem w macrycy, ujednotlić jej zapis oraz przypisać część efektów kierunkowych do poszczególnych modułów bądź przedmiotów (m.in. na *filologii hiszpańskiej* efekty IF_U06, IF_U08, IF_U13, IF_U17, IF_U19 nie są przypisane do żadnego przedmiotu).

W przypadku specjalizacji nauczycielskiej autorzy programu skorelowali liczbę osiągniętych celów i efektów kształcenia z wymogami sformułowanymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 17 stycznia 2012 roku Dz. U. 2012 Nr 25 poz. 131 w sprawie standardów kształcenia nauczycieli. Absolwenci studiów pierwszego stopnia osiągają kompetencje komunikacyjne na poziomie C1 biegłości Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (dotyczy to także absolwentów filologii japońskiej, którzy mogą rozpoczynać studia bez znajomości języka japońskiego, za to wymagana jest znajomość języka angielskiego na poziomie B2), posiadają podstawową i szczegółową wiedzę o języku specjalności, literaturze, kulturze i historii danego kraju. Absolwent studiów pierwszego stopnia jest przygotowany do dalszego kształcenia i podjęcia studiów magisterskich. Z kolei absolwenci studiów drugiego stopnia osiągają kompetencje komunikacyjne na poziomie C2 biegłości Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, posiadają wszechstronną i gruntowną wiedzę z zakresu wybranej specjalizacji oraz szeroką wiedzę humanistyczną.

Autorzy programu kształcenia we właściwy sposób dobrali poszczególne przedmioty, tworząc z nich moduły obowiązkowe (lingwistyczny, literaturoznawczy i kulturoznawczy), moduły opcjonalne (do wyboru) oraz grupę przedmiotów ogólnoakademickich. Poszczególnym modułom i przedmiotom przyporządkowano zgodnie z obowiązującymi przepisami punkty ECTS. Sumaryczne wskaźniki ilościowe charakteryzujące program kształcenia na *filologii* wyglądają następująco: na studiach pierwszego stopnia 180-200 pkt. ECTS, na studiach drugiego stopnia 120 pkt. ECTS, średnio w semestrze 27-33 pkt. ECTS (wg przepisów liczba ta nie powinna być jednak niższa niż 30 pkt. ECTS na semestr), rocznie – nie mniej niż 60 pkt. ECTS. System ECTS funkcjonuje dobrze, można się o tym przekonać na przykładzie studentów, którzy uczestniczyli i uczestniczą w międzynarodowym programie ERASMUS. W latach 2009-2013 z formy tej skorzystało łącznie 51 studentów filologii (por. pkt. 7.3).

Na wszystkich specjalnościach filologicznych sekwencja poszczególnych modułów jest prawidłowa. W należyty sposób zaplanowano wszystkie zaliczenia i egzaminy; żadnych wątpliwości nie budzi ich ilościowe rozłożenie w semestrach i na poszczególnych latach. Na *filologii* w WSSM w Łodzi przeważają aktywne formy zajęć, co przy zachowaniu odpowiedniego rygoru może w bezpośredni sposób wpływać na jakość kształcenia i świadczy o zdecydowanie praktycznym podejściu do kształcenia filologicznego. Liczba godzin zajęć w tygodniu, w poszczególnych semestrach i latach jest zróżnicowana (także w zależności od specjalności i formy kształcenia), wysoka w semestrze 3 i 4 (na studiach pierwszego stopnia), najmniejsza – co należy traktować jako zaletę programu – w semestrze 4 (studia II stopnia) i semestrze 6 (studia I stopnia), kiedy studenci przygotowują się do egzaminu licencjackiego.

Zgodnie z *Regulaminem studiów* §11 pkt. 1-6 oraz § 12, pkt. 1-7 w Uczelni możliwa jest indywidualizacja procesu kształcenia. Proces indywidualizacji może dotyczyć planu studiów i programu kształcenia. Decyzje w sprawie indywidualnego planu studiów podejmuje Dziekan na wniosek studenta, natomiast decyzję w sprawie indywidualnego programu kształcenia podejmuje Dziekan po konsultacji z Rektorem. W roku akademickim 2013/2014 z obydwu form indywidualizacji procesu kształcenia korzysta łącznie 35 studentów, którzy reprezentują 4 specjalności filologiczne (z wyjątkiem *filologii germańskiej*).

Na Uczelni obowiązują *Dobre praktyki w realizacji praw osób niepełnosprawnych* (decyzja Rektora WSSM z 20.06.2014 roku). Uczelnia gwarantuje pomoc pełnomocnika Rektora ds. osób niepełnosprawnych w rozwiązywaniu ich indywidualnych problemów, a także dostęp do nowoczesnych urządzeń i sprzętu dydaktycznego ułatwiającego kształcenie studentów z deficytami zdrowotnymi. Władze sukcesywnie znoszą bariery architektoniczne w infrastrukturze Uczelni.

- 2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Sformułowane efekty kształcenia zostały ściśle powiązane z treściami programowymi; tworzą one spójną całość programową; dla pełnej realizacji określonych treści i osiągnięcia celów i efektów kształcenia wypracowano i szczegółowo opisano w sylabusach przedmiotowych wszystkie formy i metody dydaktyczne, które sprawdziły się w kształceniu filologów i które uwzględniają specyfikę nowoczesnego kształcenia. Zróżnicowane formy nauczania pozwalają m.in. wykorzystać cały zasób metod stosowanych w pracy dydaktycznej z małymi grupami studenckimi, dlatego zajęcia dydaktyczne prowadzone są najczęściej w formie dyskusji kierowanej, wykorzystuje się przy tym także metody prezentacyjne oraz egzekwuje prace o

charakterze projektowym. Stosowanie powyższych metod jest regułą, o czym można było się przekonać w trakcie hospitowanych zajęć.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Program kształcenia umożliwia w większości osiągnięcie każdego z deklarowanych celów i efektów kształcenia oraz ukształtowanie stosowniej struktury kwalifikacji absolwenta, sformułowanej ogólnie dla absolwenta filologii oraz szczegółowo dla absolwenta danej specjalności. Korekty wymaga liczba efektów kształcenia oraz ich ilościowe i jakościowe rozłożenie w macyry.

2) Efekty kształcenia zostały powiązane z treściami programowymi; tworzą one spójną całość programową. Opisane formy i metody dydaktyczne są skuteczne w kształceniu filologów i uwzględniają specyfikę nowoczesnego kształcenia.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów.

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu.

Stwierdzić należy, że proces dydaktyczny na kierunku *filologia* jest realizowany przez zespół nauczycieli akademickich, przygotowanych pod względem merytorycznym i praktycznym. Kadra naukowo-dydaktyczna prowadząca zajęcia na kierunku *filologia* liczy łącznie 45 zatrudnionych nauczycieli akademickich (w tym 13 deklarowanych do minimum kadrowego, 11 zaliczonych do minimum przez Zespół Oceniający PKA). Oprócz nauczycieli zatrudnionych przez Uczelnię, na kierunku *filologia* pracują również Japończycy w ramach wolontariatu (cztery osoby).

Zarówno liczba jak i struktura kwalifikacji pracowników naukowo-dydaktycznych jest wystarczająca i odpowiednia do prowadzonych przedmiotów. Umożliwia osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji programów studiów. Wśród nauczycieli filologów znajdują się specjaliści z językoznawstwa, kulturoznawstwa, literaturoznawstwa oraz translatoryki. Wśród nauczycieli (zarówno w minimum kadrowym jak i pozostałych nauczycieli akademickich) są osoby, które mają doświadczenia praktyczne, szczególnie na polu działalności translatorskiej.

- 2) Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów.

Zgodnie z wymaganiem § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.), „*Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu ogólniakademickim, jeżeli posiada dorobek w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku.*”

Zgodnie z **§ 14 ust. 2** powyższego rozporządzenia, tj.: *„Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunku studiów związanym z kształceniem w zakresie języków obcych stanowi co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w zakresie dyscypliny naukowej związanej z efektami kształcenia określonymi dla tego kierunku, w tym co najmniej dwóch samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej czterech nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, z tym że: jak wskazuje **§ 14 ust. 2 pkt 1** spośród tych osób co najmniej jeden samodzielny nauczyciel akademicki i co najmniej dwóch nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora powinno specjalizować się w zakresie języka obcego, który jest przedmiotem studiów. Kolejno, zgodnie z **§ 15 ust. 2** powyższego rozporządzenia, tj.: *„Minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na kierunku studiów związanym z kształceniem w zakresie języków obcych stanowi co najmniej pięciu nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy w zakresie dyscypliny naukowej związanej z kierunkiem studiów, z tym że: jak wskazuje **§ 15 ust. 2 pkt 1** spośród tych osób co najmniej dwóch samodzielnych nauczycieli akademickich powinno specjalizować się w zakresie języka obcego, który jest przedmiotem studiów.**

Zostały spełnione (za wyjątkiem jednej osoby) wymagania **§ 13 pkt. 1 - 2** wyżej wspomnianego rozporządzenia, tj.: *„Do minimum kadrowego, są wliczani nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów, dla których uczelnia ta stanowi podstawowe miejsce pracy.”*, a także nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe spełniają (za wyjątkiem jednej osoby) wymóg **§ 13 pkt. 3**, tj.: *„Nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra”*.

Uczelnia stosuje wzór oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, który pozwala na stwierdzenie, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w **art. 112a** ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 i 742).

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy. Należy stwierdzić, że wymagania formalne odnośnie minimum kadrowego ocenianego kierunku, określone w wyżej wymienionym rozporządzeniu, zostały spełnione.

Stosunek nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów kierunku spełnia wymagania **§ 17 pkt. 1** rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz.1445 z późn. zm.). Wynosi około 1 : 25 przy wymaganym 1 : 50 (liczba studentów – 359).

W skład kadry kierunku *filologia* wchodzi wybitni przedstawiciele językoznawstwa i literaturoznawstwa. Kadra wchodząca do minimum kadrowego posiada bogaty dorobek naukowy w obszarach odpowiadających programowi studiów. Dorobek ten obejmuje dziedziny zainteresowań badawczych adekwatne do realizowanego programu, tzn. językoznawstwo, literaturoznawstwo, kulturoznawstwo, translatorykę oraz dydaktykę języków obcych. Kadra spoza minimum kadrowego także posiada odpowiedni dla programu kształcenia dorobek naukowy. Warto podkreślić, że wśród kadry znajdują się osoby

posiadające doświadczenie praktyczne, szczególnie w zakresie tłumaczeń oraz nowoczesnych narzędzi wspomagających tłumaczenia, co jest związane z kierunkiem studiów.

Obszary wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych reprezentowane przez poszczególnych nauczycieli akademickich są zgodne ze szczegółowymi efektami kształcenia dla poszczególnych przedmiotów. Obciążenia dydaktyczne są uzasadnione merytorycznie i stosowne do wykształcenia, dorobku i doświadczenia kadry. Przedmioty o charakterze bardziej akademickim (seminaria, przedmioty teoretyczne) powierzone są nauczycielom z długoletnim doświadczeniem i posiadającym dorobek naukowy w danej dziedzinie. Nauczycielom młodszym, nieposiadającym stopnia doktora, powierzone są przedmioty z praktycznej nauki języka. Na zebraniu pracownicy potwierdzili zgodność obciążeń z ich kompetencjami i preferencjami. W ocenie Zespołu Oceniającego PKA obciążenia są prawidłowe.

Hospitowane zajęcia potwierdzają kompetencje językowe nauczycieli; posługują się oni poprawną, często nieskazitelną, kompetencją języka obcego; treści jak i forma zajęć nie budzą zastrzeżeń, a w niektórych przypadkach są nowatorskie i niezwykle pouczające (por. załącznik nr 6). Treści zajęć są zgodne z kierunkowymi efektami kształcenia. Zajęcia prowadzone są zgodnie z sylabusami. Dobór podręczników jest prawidłowy, często wzbogacony o najnowsze pozycje, szczególnie w ramach zajęć praktycznej nauki języka. Zespół Oceniający stwierdza, że hospitowane zajęcia były na wysokim poziomie i nie odbiegają od standardowych oczekiwań, a wręcz je czasami przewyższają.

W celu oceny stabilności minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów dokonano analizy zaliczenia do tego minimum nauczycieli akademickich zatrudnionych w roku akademickim: 2010/2011 i 2011/2012 i 2012/2013. Nieprzerwanie przez wszystkie powyżej wskazane lata akademickie w grupie 8 samodzielnych nauczycieli akademickich 5 osoby są zatrudnione i zaliczone do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów, a w grupie 7 nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora 6 osób jest zatrudnionych i zaliczonych do tego minimum przez Uczelnię. Na podstawie powyższych informacji stwierdzono, iż kadra ocenianego kierunku studiów jest stabilna.

- 3) Jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

Władze uczelni przywiązują dużą wagę do jakości i rozwoju kadry naukowo- dydaktycznej. Selekcja kadry jest staranna. W jej skład wchodzi wybitni uczeni z imponującym dorobkiem i wieloletnim doświadczeniem. Dbłość o podnoszenie kwalifikacji i rozwój kadry przejawia się w następujących działaniach:

- uczestnictwo młodych pracowników nauki w seminariach doktoranckich (3 osoby zakończyły pomyślnie przewody doktorskie w ciągu ostatnich 3 lat);
- zaawansowanie prac nad przygotowaniem rozpraw habilitacyjnych przez doktorów;
- wsparcie finansowe uczestnictwa w konferencjach naukowych, krajowych i zagranicznych;
- stwarzanie warunków do publikowania przygotowanych prac naukowych we własnym wydawnictwie Uczelni;
- stwarzanie warunków do wyjazdów zagranicznych na staże naukowo-dydaktyczne.

W latach 2009-2013 uczelnia delegowała pracowników na staże naukowe w ramach realizowanego projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Dzięki temu pracownicy kierunku *filologia* WSSM wyjechali do wiodących

ośrodków akademickich w Europie (Roehampton University, London; Dublin City University), Stanach Zjednoczonych (Harvard University, MIT) i Kanadzie (McMaster University). Powyższe działania pozytywnie przełożyły się na kształtowanie koncepcji kształcenia, skutkowało wprowadzeniem nowych metod i treści do procesu dydaktycznego w WSSM.

Na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA pracownicy podkreślili dynamikę rozwoju koncepcji kształcenia przejawiającą się w ustawicznym przekształcaniu programów i dostosowywaniu ich do zmieniających się potrzeb kształcenia. Pracownicy zwrócili też uwagę na fakt, że studenci wybierają WSSM, mimo że uczelnie publiczne przyjmują wszystkich kandydatów bez utrudnionej selekcji. Podkreślono w tym kontekście obecność w oferowanych programach filologii w WSSM elementów stosunków międzynarodowych, komunikacji interkulturowej, lokalizacji i zastosowań praktycznych. Wskazano na ograniczenia wynikające z trudnością zdobycia kadry, która łączyłaby wiedzę humanistyczną z nowymi technologiami informatycznymi. Ubolewano na dysproporcje pomiędzy znakomitą infrastrukturą i słabą frekwencją studentów. Pracownicy doceniają kontakty zagraniczne, konferencje organizowane przez szkołę, możliwość publikacji w uczelnianym wydawnictwie. Natomiast widzą niedosyt bazy bibliotecznej (małe zasoby). Podczas rozmowy wskazano też na ważną rolę i korzyści płynące z grantów, które pozwoliły na uzupełnienie zasobów bibliotecznych o pozycje z dziedziny translatoryczno-lokalizacyjnej.

Zespół Oceniający PKA pozytywnie ocenia dbałość władz Uczelni o jakość i rozwój kadry oraz spójność polityki kadrowej z założeniami rozwoju ocenianego kierunku.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego³ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) *Zarówno liczba jak i struktura kwalifikacji pracowników naukowo-dydaktycznych jest wystarczająca i odpowiednia do prowadzonych przedmiotów. Umożliwia osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji programów studiów.*

2) *Pomimo niezaliczenia do minimum kadrowego dwóch osób, zaproponowany przez Uczelnię pozostały skład minimum kadrowego zarówno ilościowo jak i jakościowo odpowiada wymaganiom kadrowym zawartym w stosownych aktach prawnych. Kadra wchodząca w skład minimum kadrowego reprezentuje różne specjalizacje i posiada dorobek naukowy w obszarach odpowiadających programowi studiów. Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Obciążenia dydaktyczne są uzasadnione merytorycznie i stosowne do wykształcenia i doświadczenia kadry. Kadra jest stabilna.*

3) *Jednostka prowadzi odpowiednią politykę kadrową, zapewniającą pracownikom właściwe warunki rozwoju naukowego. Nauczyciele akademicy podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe, aktywnie uczestniczą w konferencjach, szkoleniach, kursach dokształcających i sympozjach naukowych, organizowanych przez WSSM oraz inne uczelnie lub instytucje w kraju i za granicą.*

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych.

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

Wyższa Szkoła Studiów Międzynarodowych w Łodzi posiada bardzo dobrą bazę dydaktyczną – jej kampus o powierzchni ponad 2 ha dysponuje 6 dużymi budynkami o powierzchni dydaktycznej przekraczającej 20 tys. m². Budynki te zlokalizowane są w Łodzi przy ul. Brzozowej i Senatorskiej. Baza dydaktyczna WSSM w Łodzi spełnia wszystkie kryteria sformułowane w Uchwale nr 201/2007 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dnia 22 marca 2007 roku w sprawie kryteriów oceny bazy dydaktycznej.

Do dyspozycji studentów pozostają trzy duże aule (330, 200 i 170 miejsc), cztery duże sale wykładowe (po ok. 180 miejsc), piętnaście sal po 40 miejsc, pracownie komputerowe, laboratorium językowe, (sala z urządzeniami specjalnymi do przedmiotu „Nauka słuchania”) oraz 9 sal ćwiczeniowych (po ok. 20 miejsc).

Sale wykładowe i ćwiczeniowe wyposażone są w najnowszy sprzęt audiowizualny, komputery, sprzęt nagłaśniający i inny sprzęt dydaktyczny gwarantujący prawidłową realizację procesu dydaktycznego oraz zdobycie przez studentów wiedzy i umiejętności deklarowanych w celach kształcenia i sylwetce absolwenta.

Wszyscy studenci Wyższej Szkoły Studiów Międzynarodowych w Łodzi mają zapewniony dostęp do Internetu i komputerów, także poza zajęciami, dla realizacji zadań pracy własnej. Aktualnie czynne są dwie pracownie komputerowe, studenci WSSM mogą również korzystać z dostępnej na terenie uczelni bezprzewodowej sieci Wi-Fi.

Studenci kierunku *filologia* mogą korzystać z pomieszczeń uczelnianej nowoczesnej hali sportowej, oddanej do użytku w roku 2007, gdzie poza obowiązkowymi zajęciami z WF, można uprawiać różne dyscypliny sportu (tenis, piłkę siatkową, koszykówkę). Hala sportowa WSSM ma około 2 tysiące m² powierzchni. Jako jedyna uczelniana hala sportowa w Łodzi posiada ścianę wspinaczkową a także salę fitness i siłownię.

Uczelnia przystosowała swoje budynki i sale wykładowe do potrzeb studentów z niepełnosprawnością (winda, podjazdy, toalety). Z myślą o osobach z dysfunkcją wzroku, uczelnia przygotowała audiobooki z nagraniami ważnych wykładów i fragmentów podręczników akademickich.

Studenci zamiejscowi WSSM w Łodzi mają do dyspozycji nowy, oddany w 2008 r. dom akademicki mieszczący się na terenie kampusu uczelni przy ul. Senatorskiej 7/9. Budynek ten może pomieścić 100 osób zakwaterowanych w specjalnie do tego przystosowanych modułach mieszkalnych.

Biblioteka Wyższej Szkoły Studiów Międzynarodowych w Łodzi posiada aktualnie ok. 16 tys. woluminów książek i czasopism naukowych. Pomieszczenie Biblioteki zajmuje ok. 400 m², w tym czytelnia – ok. 150 m². Biblioteka WSSM posiada ok. 7000 książek, obejmujących program studiów na kierunku *filologia*. W ostatnim roku uczelnia wzbogaciła się o kilkanaście pozycji książkowych w formacie „e-book”. Czytelnia Biblioteki Wydziału wyposażona jest w podręczny, aktualny księgozbiór usytuowany tak, że studenci mają praktycznie dostęp do całego księgozbioru. Biblioteka i czytelnia otwarte są przez sześć dni w tygodniu co zgodne jest z potrzebami studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Biorąc pod uwagę liczbę miejsc w czytelni Biblioteki WSSM (60) oraz liczbę miejsc w dwóch pracowniach komputerowych (45) należy stwierdzić, że studenci WSSM mogą bez przeszkód korzystać z książek i dostępu do Internetu przez cały tydzień.

Studenci Wyższej Szkoły Studiów Międzynarodowych w Łodzi mogą też korzystać z zasobów bibliotecznych innych bibliotek Łodzi: Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego, Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej w Łodzi, Biblioteki Instytutu Europejskiego i Biblioteki Publicznej im. J. Piłsudskiego. Studenci Wyższej Szkoły Studiów Międzynarodowych w Łodzi

mogą korzystać z bibliograficznej bazy zawartości polskich czasopism z zakresu nauk humanistycznych i społecznych (BazHum) oraz elektronicznego czasopisma publikującego angielskie streszczenia artykułów i rozpraw z zakresu nauk społecznych i humanistycznych wydawanych w Europie Środkowej – The Central European Journal of Social Sciences and Humanities (CEJSSH).

Wyższa Szkoła Studiów Międzynarodowych zgłosiła akces do testowania czasopiśmiennych baz danych Cambridge University Press i Oxford Journals Collection.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci wyrazili pozytywną opinię na temat bazy dydaktycznej służącej realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz funkcjonowania biblioteki. Zgłoszono tylko zastrzeżenie dotyczące zbyt krótkiego ich zdaniem terminu wypożyczania zasobów bibliotecznych (tydzień). Zdaniem studentów sale dydaktyczne są właściwie wyposażone w niezbędny sprzęt oraz dostosowane do liczebności grup. Jak podkreślali uczestnicy spotkania, pozwala to na osiągnięcie deklarowanych w programie efektów kształcenia. Studenci zwrócili również uwagę, że Uczelnia zapewnia im dostęp do sieci bezprzewodowej Wi-Fi oraz umożliwia korzystanie z dwóch pracowni komputerowych w celu realizacji pracy własnej.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Baza materialna uczelni jest bardzo dobra, zarówno dla potrzeb dydaktycznych i badań naukowych, w tym także dla studentów z niepełnosprawnością. Infrastruktura pozwala na pełną realizację procesu kształcenia i nie stanowi przeszkod w osiągnięciu wszystkich efektów kształcenia.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów.

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

O jakości badań pracowników naukowych kierunku *filologia* w ramach Wydziału Studiów Międzynarodowych i Dyplomacji świadczy kategoria naukowa B w ocenie parametrycznej przeprowadzonej w 2013 roku przez MNiSW. Dużą rolę w zakresie ukierunkowania badań i skojarzenia ich z procesem dydaktycznym odgrywa Katedra Studiów Brytyjsko-Amerykańskich, której program badawczy wyróżnia się w skali ogólnopolskiej interdyscyplinarnością. Idzie to w parze z ofertą dydaktyczną, ponieważ poza przedmiotami kierunkowymi studenci otrzymują podstawy wiedzy z zakresu nauk społecznych. Istotnym elementem w badaniach naukowych mającym wpływ na proces kształcenia są badania w zakresie komunikacji interkulturowej oraz translatoryki komputerowej. Dorobek kadry kierunku *filologia* jest bogaty, a w przypadku profesorów imponujący, choć tylko częściowo afiliowany w WSSM. Niemniej jednak (szczególnie w wypadku młodszych pracowników) dorobek naukowy jest związany z afiliacją WSSM i inicjatywami naukowymi podejmowanymi przez Wydział i uczelnię, w tym na szczególne uznanie zasługują konferencje i sesje naukowe organizowane przez WSSM:

- Państwa niemieckojęzyczne w Europie a Polska 2005,
- Mediacom 2006,
- European cultural diversity – Advantages and Threats 2007,
- Stosunki polsko-japońskie w XXI wieku: Polityka – Kultura – Biznes 2012,
- Nowe kierunki – nowe horyzonty 2012,
- Łódzkie językami bogate – Region czterech kultur 2012.

Efektom tych konferencji są publikacje o zasięgu międzynarodowym, których autorami są, między innymi pracownicy kierunku *filologia*. Co jest istotne, tematyka badań naukowych prowadzonych przez kadre oraz tematyka konferencji jest ściśle związana z ofertą dydaktyczną i wpływa pozytywnie na jakość kształcenia. Z wynikami tych badań studenci mają okazję zapoznać się podczas seminariów prowadzonych przez wysokokwalifikowaną kadre. Stanowi to inspirację do prac dyplomowych, których tematy odzwierciedlają zainteresowania badawcze promotorów.

Wydział prowadzi też szeroko zakrojoną współpracę międzynarodową, dzięki której uczelnia gościła światowej sławy filologów i kulturoznawców. Ich wykłady i seminaria wniosły istotny wkład do wiedzy z zakresu translatoryki i komunikacji interkulturowej. Wydział współpracuje także z ośrodkami krajowymi, np. z Uniwersytetem Łódzkim, którego pracownicy uczestniczą we wspólnych badaniach.

Można uznać, że *filologia* w Wyższej Szkole Studiów Międzynarodowych w Łodzi stanowi jeden z ważniejszych ośrodków badawczych w Polsce. Pracownicy filologii są autorami wielu monografii, rozpraw, szkiców, artykułów i recenzji. Dotyczy to wszystkich języków oferowanych w ramach ocenianego kierunku. Należy też podkreślić wartość naukową czasopisma WSSM „Zbliżenia interkulturowe”, które podnosi rangę uczelni jako ośrodka naukowego.

Badania naukowe uczelnia pokrywa ze środków własnych oraz dotacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Jednostkę można uznać jako aktywny ośrodek badawczy o interesującym i aktualnym profilu badań naukowych i bogatym dorobku. Badania przekładają się na realizowany proces dydaktyczny i kształtowanie programu kształcenia. Także współpraca międzynarodowa oraz współpraca z innymi uczelniami krajowymi ma istotny wpływ na proces kształcenia.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię.

- 1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów,

Szczegółowe warunki i tryb rekrutacji na I rok studiów określa Uchwała Senatu WSSM w Łodzi z dnia 24 maja 2013 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na I rok studiów w roku akademickim 2013/2014. Uchwała dotyczy studiów I i II stopnia. Przyjęcie na studia I stopnia odbywa się bez egzaminów, według kolejności zgłoszeń kandydatów, a warunkiem przyjęcia na studia jest złożenie kompletu dokumentów, w tym m.in. świadectwa maturalnego; przy rekrutacji na studia II stopnia wymagane jest ukończenie studiów filologicznych I stopnia lub przedłożenie odpowiedniego certyfikatu, potwierdzającego znajomość języka obcego na

poziomie zaawansowanym. W przypadku absolwentów kierunków niefilologicznych WSSM stosuje test diagnostyczny. Rejestracji wstępnej można dokonać elektronicznie przesyłając wypełniony kwestionariusz osobowy. Z kompletem dokumentów należy się osobiście zgłosić do Dziekanatu celem podpisania umowy. Zasady i procedury rekrutacji nie zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów.

Informacje dla kandydatów na studia są dostępne na stronie internetowej Uczelni. Zawierają one w szczególności informację o zasadach rekrutacji, warunkach przyjęcia oraz odpłatnościach za świadczone usługi edukacyjne. Kryteria przyjęć kandydatów na studia opisane są w sposób zrozumiały.

W kontekście WSSM trudno jest mówić o doborze kandydatów na studia, który przy rekrutacji uwzględnia ich wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w późniejszym procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Studentem filologii może zostać każdy, a stwierdzenie to nabiera szczególnego znaczenia w obecnej sytuacji demograficznej, kiedy maleje liczba potencjalnych kandydatów na studia. W roku akademickim 2012/2013 na pierwszy rok studiów przyjęto na *filologię* w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym 117 osób. Jest to znacznie poniżej możliwości kadrowych i dydaktycznych Uczelni.

- 2) System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen.

System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces kształcenia i obejmuje sprawdzone, standardowe rozwiązania, które wypracowano i wdrożono w polskich ośrodkach akademickich. Przyjęte rozwiązania dotyczą zarówno weryfikacji etapowych efektów, jak i końcowych efektów kształcenia. Do najczęściej stosowanych form sprawdzania i weryfikacji należą m.in. egzaminy pisemne i ustne, pisemne prace zaliczeniowe oraz ustne prezentacje prac o charakterze projektowym. W Uczelni stosuje się sześciostopniową skalę ocen (por. pkt. 2.3). Harmonogram sesji egzaminacyjnej ustalany jest dwa tygodnie przed sesją w porozumieniu ze starostami lat, a następnie publikowany na tablicach ogłoszeń oraz stronie internetowej. Uczelnia wypracowała system potwierdzania efektów kształcenia, który zawiera rozwiązania dotyczące oceny prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych, efektów uzyskanych w ramach praktyk zawodowych (por. pkt. 2.3 i pkt. 3.2) oraz w procesie dyplomowania (por. pkt. 2.3). W większości przypadków właściwie określono nakład pracy studenta i czas niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. W obliczeniach uwzględniano zarówno liczbę godzin realizowanych w ramach różnych form zajęć dydaktycznych, jak i konsultacji oraz pracy własnej, tj. czas wymagany do przygotowania się do i uczestniczenia w egzaminie lub zaliczeniu przedmiotu, czas wymagany do odbycia obowiązkowych praktyk zawodowych itp. (por. pkt. 3.2). Sylabusy na wszystkich specjalnościach filologicznych zostały opracowane według jednolitego wzorca. Różny jest stopień ich szczegółowości, niektóre wymagają uzupełnień (m.in. w części dotyczącej nakładu pracy studenta czy obowiązującej literatury) (por. pkt. 3.2); zawierają one niezbędne dla studenta informacje, łącznie ze wskazówkami bibliograficznymi. Zalecane materiały to publikacje najnowsze z danej dziedziny, przydatne do realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia; wszystkie są dostępne w formie tradycyjnej, jak i elektronicznej w bibliotece bądź udostępniane przez prowadzących zajęcia. Obecnie Uczelnia nie kształci na odległość z wykorzystaniem platform edukacyjnych.

W opinii studentów przedstawionej podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA, programy studiów oraz liczba godzin z poszczególnych przedmiotów są dostosowane do zakresu materiału i czasu potrzebnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Również czas przeznaczony na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia jest właściwy. System oceny osiągnięć studentów jest w opinii studentów zrozumiały, obiektywny i sprawiedliwy oraz zorientowany na proces uczenia się. Studenci przyznali, że w większości przypadków są oceniani obiektywnie, na podstawie swoich umiejętności oraz mają zapewnioną możliwość wglądu do swoich prac w celu uzyskania informacji na temat popełnionych błędów. Według studentów warunki i forma zaliczenia końcowego są im znane i obowiązują wszystkich jednakowo.

- 3) Struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów.

Struktura i organizacja realizowanego na Uczelni programu kształcenia w powiązaniu z wdrożonym systemem ECTS pozwala studentom *filologii* wszystkich specjalności uczestniczyć w międzynarodowych programach wymiany. System punktów ECTS uelastyczył proces studiowania i rozliczania poszczególnych semestrów i lat studiów; system pozwala na indywidualizację procesu kształcenia, pomaga w wyborze uczelni oraz ułatwia przenoszenie uzyskanych efektów kształcenia (por. pkt. 3.1).

Uczelnia podpisała umowy międzynarodowe z uczelniami partnerskimi w Belgii, Irlandii, Turcji, Hiszpanii, we Włoszech i na Węgrzech. W latach 2009-2013 z różnych programów wymiany (m.in. ERASMUS) skorzystało 51 studentów *filologii*. W tym samym czasie przyjechało do WSSM w Łodzi 39 studentów z zagranicy. Udział studentów w wymianie międzynarodowej jest od samego początku wspierany przez Uczelnię i rośnie z roku na rok.

- 4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci pozytywnie ocenili system opieki naukowej i dydaktycznej. Studenci pozytywnie oceniają kontakt z prowadzącymi zajęcia, z którymi mogą się spotkać w ramach konsultacji indywidualnych podczas wyznaczonego dyżuru. Istnieje również możliwość kontaktowania się z prowadzącymi drogą elektroniczną. Studenci pozytywnie wypowiedzieli się o kontakcie z władzami Uczelni i Wydziału oraz obsługą administracyjną, wskazując na indywidualne traktowanie każdego interesanta i życzliwą atmosferę. Zawsze mogą liczyć na pomoc i rzetelną informację od pracowników dziekanatu.

Na specjalnościach filologia angielska i filologia japońska, istnieje funkcja opiekuna roku, na którego wsparcie studenci mogą liczyć w sprawach indywidualnych dotyczących problemów z wykładowcami, realizacją planu zajęć i w innych bieżących sprawach. Studenci tych specjalności dobrze oceniają działalność osób pełniących funkcję opiekunów roku.

Studenci z niepełnosprawnością mają zapewnione dodatkowe wsparcie poprzez działalność Rzecznika Osób Niepełnosprawnych, który pomaga w rozwiązywaniu ich indywidualnych problemów.

Studenci mają swobodny dostęp do aktualnych informacji związanych z organizacją studiów i procedurami ich toku, w tym także o programach kształcenia. Wszelkie informacje i

aktualne wiadomości publikowane są w formie komunikatów na stronie internetowej Uczelni oraz w na tablicach w budynku Uczelni.

Uczelnia nie dysponuje platformą do prowadzenia zajęć zdalnych. Niewielka część materiałów dydaktycznych jest udostępniana na stronie internetowej WSSM, a także przesyłana do studentów przez nauczycieli akademickich pocztą elektroniczną.

Studenci posiadają informacje o procedurze dyplomowania oraz wymaganiach dotyczących egzaminu dyplomowego. W ich opinii w trakcie procesu dyplomowania uzyskują niezbędne wsparcie naukowe od nauczycieli akademickich. Studenci mają pełną swobodę w ustalaniu tematów prac dyplomowych, w przypadku wątpliwości zawsze mogą liczyć na pomoc prowadzącego seminarium.

W trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym, studenci podkreślili, że znane są im treści sylabusów, które są przedstawiane przez nauczycieli akademickich podczas pierwszych zajęć. Wspomniane karty zawierają podstawowe elementy, w szczególności treści programowe, formę zaliczenia przedmiotu oraz sugerowaną literaturę. Studenci zwrócili również uwagę, że sylabusy powinny być udostępnione (np. na stronie internetowej), aby było można z nich korzystać w ciągu całego roku, ponieważ są one przydatnym źródłem informacji na temat zalecanej literatury oraz tematyki poszczególnych zajęć. W ich opinii, wskazane treści programowe znajdują odzwierciedlenie w prowadzonych zajęciach dydaktycznych.

Zakres opieki materialnej i socjalnej dla studentów został sformułowany w *Regulaminie pomocy materialnej dla studentów oraz kryteriach jej udzielania w Wyższej Szkole Studiów Międzynarodowych w Łodzi* i przewiduje wszystkie rodzaje świadczeń pomocy materialnej przewidziane w art. 173 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. W WSSM istnieje możliwość ubiegania się o stypendium Rektora dla najlepszych studentów, które zgodnie z art. 174 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym może być przyznane studentom w liczbie nie przekraczającej 10% studentów danego kierunku a środki nań przeznaczone stanowią nie więcej niż 40% środków przeznaczonych łącznie na stypendia rektora dla najlepszych studentów, stypendia socjalne oraz zapomogi. Kryteria przyznawania stypendium rektora uwzględniają zarówno wysoką średnią ocen (powyżej 4,70), wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym oraz osiągnięcia naukowe i artystyczne. Według opinii studentów, obowiązujące zasady ubiegania się o stypendium Rektora jako stypendium motywacyjnego są odpowiednie i wystarczająco motywują do osiągania wysokich wyników w nauce i lepszych efektów kształcenia. W Uczelni nie istnieją inne mechanizmy motywujące studentów do osiągania lepszych efektów kształcenia.

Jednak przepisy zawarte w *Regulaminie pomocy materialnej* w niektórych przypadkach są sprzeczne z obowiązującym prawem. Zasady dotyczące ustalania wysokości stawek stypendium Rektora dla najlepszych studentów, zawarte w § 17 ust. 8 *Regulaminu*, jak również te dotyczące ustalania wysokości stawek stypendium socjalnego, zawarte w § 12 ust. 3 nie są zgodne z art. 174. ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, gdyż w podziale dotacji nie powinna uczestniczyć komisja stypendialna. Istotny błąd zawiera § 6 *Regulaminu*, zgodnie z którym odwoławcza komisja stypendialna posiada uprawnienia do przyznawania stypendium Ministra za wybitne osiągnięcia, co jest niezgodne z art. 178 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, gdyż to stypendium motywacyjne przyznaje studentom minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego na wniosek Rektora. Przepis dotyczący prawa do złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy od decyzji komisji stypendialnej wyklucza się wzajemnie z § 9 tegoż *Regulaminu* stanowiącym o przysługującym odwołaniu. Należy wskazać jedną drogę kierowania wniosku do drugiej instancji. Zastrzeżenia budzi też przepis

zawarty w § 8 stanowiący, że w pracach komisji stypendialnych, w szczególności w procedurze kontroli dokumentów składanych przez studenta, ma prawo uczestniczyć Kwestor Uczelni lub jego pełnomocnik, co może naruszać niezależność komisji i ich decyzji. Również przepis zawarty w § 15 ust.1 pkt. b, stanowiący, że przekroczenie terminu stanowi przeszkodę formalną w rozpatrywaniu wniosku oznaczając oddalenie go w całości i niepoddanie go procedurze rozpatrzenia przez komisję, stoi w sprzeczności z art. 58 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 Kodeks postępowania administracyjnego (KPA), stanowiącym, że w razie uchybienia terminu należy przywrócić termin na prośbę zainteresowanego, jeśli uprawdopodobni, że uchybienie nie nastąpiło z jego winy. Ponadto zgodnie z art. 104 § 1 KPA załatwienie sprawy następuje przez wydanie decyzji. W *Regulaminie* nie określono zasad przyznawania stypendium socjalnego w zwiększonej wysokości z tytułu zamieszkania w domu studenckim lub w obiekcie innym niż dom studencki, co reguluje art. 182 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym ocenili proces przyznawania świadczeń pomocy materialnej jako przejrzysty i niebudzący poważniejszych zastrzeżeń. Jak podkreślali, otrzymują należyte wsparcie w procesie ubiegania się o środki. Zastrzeżenie studentów budzi dostęp do informacji dotyczących możliwości ubiegania się o pomoc materialną, w szczególności terminów składania wniosków, wymaganych dokumentów, W opinii uczestników spotkania dostęp ten jest niewystarczający, w związku z czym Zespół Oceniający rekomenduje jego poszerzenie.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci wyrazili pozytywną opinię na temat warunków socjalnych oferowanych przez Uczelnię w domu studenckim. Budynek dysponuje miejscami dostępnymi zarówno dla studentów studiów stacjonarnych, niestacjonarnych. Studenci WSSM, studiujący w trybie niestacjonarnym mają możliwość korzystania z domu studenckiego na czas zjazdów, choć jak podkreślali korzystają z tej możliwości bardzo rzadko lub wcale ze względu na ich zdaniem zbyt wygórowane opłaty.

W Wyższej Szkole Studiów Międzynarodowych istnieją cztery organizacje studenckie, wśród nich samorząd studencki i trzy koła naukowe. Władze Uczelni przedstawiły dokumentację świadczącą o formalnym funkcjonowaniu samorządu studenckiego w Uczelni. Należy stwierdzić, że samorząd studencki uczestniczy w procesach: podziału środków na pomoc materialną, ustalania wysokości stawek świadczeń pomocy materialnej oraz powoływania komisji stypendialnych, których wymaganą większość, zgodnie z art. 177 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, stanowią studenci. Obecnie obowiązujący *Regulamin przyznawania stypendiów* został zaaprobowany przez przedstawiciela samorządu.

W Uczelni funkcjonuje *Kodeks Etyki Studenta WSSM w Łodzi*, który jest promowany wśród studentów poprzez komunikat na stronie internetowej Uczelni. Studenci poprzez swojego przedstawiciela formalnie uczestniczą w pracach Uczelnianej Komisji Doskonalenia Jakości Kształcenia. Nie uzyskano informacji na temat realnego uczestnictwa studentów we wszystkich gremiach i organach uczelnianych.

W czasie spotkania z Zespołem Oceniającym studenci zadeklarowali zadowolenie z wyboru Uczelni oraz studiowanego kierunku. W sposób pozytywny wypowiedzieli się na temat funkcjonowania Uczelni, podkreślając w szczególności dostępność do unikalnych specjalności.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴ ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zasady rekrutacji opisane są w sposób zrozumiały i są ogólnodostępne. Nie zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów.
- 2) System oceny osiągnięć studentów jest zrozumiały, obiektywny i zorientowany na proces uczenia się. Studenci mają zapewniony dostęp do informacji o sposobach weryfikacji efektów kształcenia.
- 3) Studenci mają zapewnioną możliwość udziału w programach wymiany międzynarodowej. Otrzymują od Uczelni niezbędne informacje oraz wsparcie organizacyjne.
- 4) Uczelnia zapewnia studentom odpowiednią opiekę naukową i dydaktyczną oraz materialną. Studenci mają dostęp do materiałów dydaktycznych, zalecanej literatury w ramach zbiorów bibliotecznych oraz możliwość dodatkowych konsultacji u nauczycieli akademickich. Proces przyznawania świadczeń pomocy materialnej jest przejrzysty, zastrzeżenia budzi dostęp do informacji dotyczących możliwości ubiegania się o pomoc materialną. Przepisy zawarte w Regulaminie pomocy materialnej w niektórych przypadkach są sprzeczne z obowiązującym prawem.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

- 1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów.

Wizytowana Uczelnia posiada Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia (WSZJK) oraz przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów. W celu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia Rektor wydał Zarządzenie nr 1/2012 z dnia 28 stycznia 2012 roku w sprawie powołania Komisji ds. Wdrożenia Krajowych Ram Kwalifikacji oraz powołał Uczelnianą Komisję Doskonalenia Jakości Kształcenia. Opracowano również procedurę rocznej oceny pracownika.

Kierunek studiów *filologia* prowadzony jest przez Wydział Studiów Międzynarodowych i Dyplomacji; na jego czele stoi Dziekan. W strukturze organizacyjnej Wydziału wydzielono stanowiska Prodziekanów, odpowiedzialnych za poszczególne kierunki, w tym także za *filologię*. Na *filologii* powstała także Rada Konsultacyjna. W celu doskonalenia programu kształcenia na kierunkach prowadzonych w Uczelni zostały powołane Rady Programowe. Rada Programowa kierunku *filologia* została powołana w drodze Decyzji Rektora WSSM w Łodzi z dnia 15. 05. 2013r. w skład powyższej Rady wchodzi po dwóch lub trzech nauczycieli akademickich z poszczególnych filologii, interesariusze zewnętrzni i wewnętrzni. Przedmiotem posiedzenia Rady jest program studiów oraz udział w ocenach (ankietach) corocznych dotyczących prowadzonych zajęć. Z protokołu posiedzenia Rady Programowej kierunku *filologia* z udziałem interesariuszy zewnętrznych wynika, iż zajmowano się problematyką jakości wiedzy absolwentów, wzięto także pod uwagę oczekiwania przedstawicieli środowiska makroregionu łódzkiego.

W Uczelni funkcjonuje szereg dokumentów pozwalających ocenić wiele aspektów związanych z kształceniem. Jednym z nich jest arkusz okresowej oceny pracowników naukowo-dydaktycznych. Także Uczelniana Komisja Doskonalenia Jakości przygotowała raport z oceny jakości kształcenia, który dotyczył roku akademickiego 2011/2012. Z raportu

wynika, że studenci dokonali oceny nauczycieli akademickich oraz prowadzonych przez nich zajęć. Na podstawie Decyzji Rektora WSSM w Łodzi z dnia 15. 05 2013 r. w sprawie objęcia programem oceny pracowników administracyjnych, w celu podnoszenia jakości kształcenia i sprawności organizacyjnej pracowników będzie przeprowadzana ocena pracy pracowników administracyjnych. Pierwsza ocena będzie przeprowadzona w maju 2014 r.

Kolejnym dokumentem z dnia 20. 08. 2013 r. funkcjonującym w Uczelni jest „Doskonalenie umiejętności naukowo-dydaktycznych i organizacyjnych nauczycieli akademickich WSSM w roku akademickim 2013/2014”. Dokument ten wskazuje czas realizacji i grupy osób biorące udział w pracach. W Jednostce przeprowadzane są hospitacje zajęć. Jak wynika z przeprowadzonych rozmów podczas wizytacji o kolejności przeprowadzonych hospitacji decyduje Kierownik Katedry.

Senat WSSM w Łodzi wydał Uchwałę w dniu 22. 06 2012 r. w sprawie procesu dyplomowania. Proces dyplomowania uznano w Uczelni za jeden z najważniejszych elementów oceny jakości kształcenia. System sprawdzania etapowych i końcowych efektów kształcenia funkcjonuje w zasadzie prawidłowo, ujednoclenia wymaga sposób oceniania prac dyplomowych (por. pkt. 2.3).

Na kierunku *filologia* dokonuje się zgodnie z obowiązującymi procedurami oceny efektów kształcenia. Polega to na bieżącej weryfikacji osiągania zakładanych efektów kształcenia przy realizacji programu kształcenia przez nauczyciela akademickiego, po odbyciu praktyki zawodowej przez studenta oraz całościowo na kierunku, a także ewaluacji przez studentów jakości kształcenia w odniesieniu do wszystkich modułów i przedmiotów nauczania prowadzonych w roku akademickim, ewaluacji jakości kształcenia w odniesieniu do warunków studiowania i organizacji studiów oraz systematyczne hospitowanie zajęć. Wnioski przedstawiane są na posiedzeniach Uczelnianej Komisji Doskonalenia Jakości Kształcenia. Do wglądu zespołu oceniającego udostępniono raport komisji z dnia 21.10.2013 roku, który zawiera m.in. wyniki ankietyzacji, ocenę stopnia realizacji programu kształcenia oraz zalecenia o charakterze interwencyjnym. Na podstawie analizy raportu można sformułować wniosek, że system okazał się skuteczny i jest przydatny do badania zgodności programu kształcenia i metod jego realizacji z założonymi efektami kształcenia

Studenci *filologii* mają dostęp do informacji o programach studiów, efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów w wersji tradycyjnej, ale znaczna część informacji nie jest dostępna w wersji elektronicznej.

Wysoko należy ocenić systematyczność i kompleksowość ocen i analiz, które wykorzystywane są następnie w procesie doskonalenia jakości kształcenia, jakościowych zmian w programach kształcenia oraz przy eliminowaniu zjawisk patologicznych. Podstawowe kwestie związane z zapobieganiem i postępowaniem w razie wykrycia zjawisk patologicznych w toku realizacji programu kształcenia określają *Regulamin Studiów* oraz *Kodeks Etyki Studenta WSSM w Łodzi*; na Uczelni działają: Uczelniana Komisja Dyscyplinarna ds. Nauczycieli Akademickich, Komisja Dyscyplinarna ds. Studentów oraz Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna ds. Studentów.

Należy także podkreślić, że władze Uczelni i Instytutu podjęły szereg działań, służących podniesieniu jakości kształcenia. Po ostatniej wizytacji PKA w 2007 roku (Uchwała Nr 127/2008 Prezydium PKA z dnia 13 marca 2008 r.) plany i programy studiów dostosowano do obowiązujących wtedy standardów kształcenia, zweryfikowano punkty ECTS, podpisano nowe porozumienia międzynarodowe. Wielkim wyzwaniem było opracowanie programu kształcenia w oparciu o Krajowe Ramy Kwalifikacji. W Uczelni i na Wydziale bardzo widoczna jest dbałość o zaplecze dydaktyczne, aktywność w sferze pozyskiwania środków finansowych

(m.in. w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego; tytuł projektu: *Nowe kierunki – nowe horyzonty*; ów projekt był realizowany w latach 2010-2012) oraz stała troska o ofertę edukacyjną (w ostatnich latach powstała nowa specjalność – *filologia japońska*). W dobie zmniejszającej się liczby potencjalnych kandydatów na studia działania tego typu wydają się być nieodzowne i należy je ocenić pozytywnie.

W Radzie Konsultacyjnej i Uczelnianej Komisji Doskonalenia Jakości Kształcenia dyskutuje się obecnie o nowych rozwiązaniach programowych, tak, aby te w jeszcze większym stopniu niż dotychczas uwzględniały oczekiwania studentów oraz doświadczenia kadry naukowo-dydaktycznej przy realizacji programu kształcenia skonstruowanego w oparciu o Krajowe Ramy Kwalifikacji. W oparciu o wyniki ewaluacji mówi się m.in. o konieczności zmian w strukturze oferowanych modułów, doбором treści kształcenia oraz rozkładem godzinowym, mając na uwadze dbałość o jak najwyższą jakość kształcenia oraz (w przypadku studiów niestacjonarnych) odpowiednie warunki studiowania. Wszystkie tego typu działania należy ocenić pozytywnie.

Podsumowanie: System zarządzania kierunkiem studiów jest przejrzysty, jego struktura czytelna, zakresy kompetencyjne zostały ściśle rozdzielone. Na podstawie dostępnej dokumentacji można stwierdzić, że Uczelnia dokonuje systematycznej oceny efektów kształcenia, które stanowią podstawę rewizji obowiązującego programu studiów oraz szczegółowych metod jego realizacji.

- 2) W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

Uczelnia stoi na stanowisku konieczności pozyskiwania informacji na temat jakości kształcenia z różnych źródeł. W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci (w ograniczonym zakresie) oraz inni interesariusze zewnętrzni (przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego, pracodawcy oraz przedstawiciele innych ośrodków akademickich w Polsce, por. pkt. 1.2). Ich opinie brane są pod uwagę przy tworzeniu nowych specjalności, weryfikacji programów kształcenia oraz podnoszeniu jakości warunków studiowania. Uczelnia prowadzi dokumentację konsultacji i prac z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego (comiesięczne spotkania tematyczne ze studentami *filologii* oraz udział w pracach Rady Programowej). Podczas wizytacji przedstawiono spis interesariuszy zewnętrznych, którzy biorą udział w procesie zapewniania jakości kształcenia. Został także opracowany „arkusz informacyjny absolwenta WSSM w Łodzi”. System monitorowania karier zawodowych na rynku pracy wymaga jeszcze usprawnienia (por. pkt. 2.4).

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+/-	+	+	+	+	+
umiejętności	+/-	+	+	+	+	+

kompetencje społeczne	+/-	+	+	+	+	+

- + - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- +/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego **W PEŁNI**

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Uczelnia podjęła skuteczne działania zmierzające do zapewnienia jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Struktura zarządzania procesem dydaktycznym na ocenianym kierunku studiów jest przejrzysta. Na podstawie dostępnej dokumentacji można stwierdzić, że Uczelnia dokonuje systematycznej oceny efektów kształcenia, które mogą stanowić podstawę rewizji obowiązującego programu studiów oraz szczegółowych metod jego realizacji.

2) W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego oraz w ograniczonym zakresie absolwenci.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			X		
3	program studiów			X		
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	prowadzenie badań naukowych ²		X			

² Ocena obowiązkowa jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się			X		
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

W Wyższej Szkole Studiów Międzynarodowych w Łodzi sformułowano sprofilowany program na kierunku *filologia*, dostosowany do charakteru i misji Uczelni. Jego realizacja wypada dobrze, Szkoła podejmuje działania zapobiegające zmniejszeniu się liczby studentów. Cennym elementem kształcenia na specjalności filologia angielska w ocenianej Jednostce jest wprowadzenie do programu nauczania zajęć z zakresu tłumaczeń: lokalizacja stron internetowych – zastosowanie komputerowe w przekładzie, które odpowiada potrzebom pracodawców zatrudniających tłumaczy o przygotowaniu językowym oraz informatycznym. Merytoryczne kompetencje i działalność naukowo-badawcza kadry, infrastruktura nie budzą zastrzeżeń. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia działa prawidłowo. Uczelnia zapewnia studentom odpowiednią opiekę naukową i dydaktyczną oraz materialną. Niektóre przepisy zawarte w *Regulaminie pomocy materialnej studentów* wymagają dostosowania do obowiązującego prawa. Działania naprawczych wymagają także: dokumentacja procesu wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji (liczba efektów kształcenia oraz ich ilościowe i jakościowe rozłożenie w matrycy), proces dyplomowania (stwierdzono zawyżanie ocen), opracowanie narzędzi umożliwiających systemowe wykorzystanie danych o losach absolwentów w działaniach projakościowych.

Przewodnicząca Zespołu Oceniającego PKA

Katarzyna Karpińska-Szaj

Uwaga: jeżeli wyjaśnienia przedstawione w odpowiedzi na raport lub we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy z wizytacji będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen raport powinien zostać uzupełniony. Należy syntetycznie omówić wyjaśnienia, dokumenty i dodatkowe informacje, które spowodowały zmianę oceny (odnieć się do każdego kryterium odrębnie, a ostateczną ocenę umieścić w Tabeli nr 3).

W odpowiedzi na raport WSSM w Łodzi przedstawiała wyjaśnienia, które pozwalają na zmianę ocen w odniesieniu do kryteriów (2) „cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji”, (3) „program studiów” oraz (7) „system wsparcia studentów w procesie uczenia się”. Jednostka podjęła następujące działania naprawcze:

- zweryfikowano sylabusy i dokonano jakościowej i ilościowej korekty efektów kształcenia (przyjęto jednolity wzór opisu przedmiotów oraz zobowiązano pracowników do dokonania zmian w terminie do 20 maja br.),
- ujednolicono standardy oceny prac dyplomowych,
- opracowano nową ankietę absolwenta,
- znowelizowano *Regulamin pomocy materialnej dla studentów*, który wszedł w życie z dniem 15 maja 2014 r. (wprowadzone zmiany są zgodne z obowiązującym prawem i zatwierdzone przez Uczelniany Samorząd Studencki i Rektora WSSM w Łodzi).

Do odpowiedzi na raport dołączono stosowne dokumenty potwierdzające podjęte działania.

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		x			
program studiów		x			
system wsparcia studentów w procesie uczenia się		x			